

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμ. Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ Γεώργιος Παντόπουλος του Αθανασίου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1939.

Το 1958 εισήχθη στην Ανωτάτη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. (2ος στη σειρά επιτυχίας).

Το καλοκαίρι του 1960, με υποτροφία της ιταλικής κυβέρνησης, παρακολούθησε μαθήματα ιστορίας Τέχνης στο Πανεπιστήμιο της Σιέννας.

Το 1963 εκπονεί τη διπλωματική του εργασία με θέμα: «Ένα Εθνικό Θέατρο», που δημοσιεύεται στο περιοδικό «Αρχιτεκτονική» Νο 42/1963 και στο γερμανικό «D.B.» Νο 6/1965.

Από το 1965 υπηρετεί ως άμισθος βοηθός και το 1966 ως έμμισθος επιμελητής στην τότε έδρα της Αρχιτεκτονικής Εσωτερικών Χώρων. Εντάχθηκε στο Τομέα ΙΙ όπου και εκλέχτηκε επίκουρος και στη συνέχεια αναπληρωτής καθηγητής.

Στο διάστημα 1970-71 παρακολούθησε μεταπτυχιακό τμήμα στην αρχιτεκτονική Σχολή του Harvard των ΗΠΑ και αποκτά το δίπλωμα

Master in Architecture.

Στο διάστημα 1972-74 παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα της Σχολής του Urban Planning του Πανεπιστημίου Columbia της Νέας Υόρκης των ΗΠΑ και αποκτά το δίπλωμα Master of Science in Urban Planning.

Ο Γιώργος Παντόπουλος τόσο ατομικά, όσο και ως υπεύθυνος ομάδας μελετητών, είχε μελετήσει πολλά και σημαντικά αρχιτεκτονικά έργα. Μεγάλος αριθμός από αυτά έχουν κατασκευαστεί.

Στα έργα που έχει μελετήσει περιλαμβάνονται μελέτες εσωτερικών χώρων και αντικειμένων καθημερινής χρήσης όλων των κατηγοριών, όπως μελέτες κτιρίων κατοικιών, ξενοδοχείων, μουσείων και συγκροτημάτων κτιρίων.

Τα έργα αυτά αποτελούν δείγματα αρχιτεκτονικής υψηλής ποιότητας. Διακρίνονται δε από χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά στοιχεία, τόσο όσον αφορά τη διάθρωσή τους, όσο και τη μορφή τους. Η ιδιαιτερότητα αυτής της αρχιτεκτονικής του Γεωργίου Παντόπουλου, ήδη έχει

καταστήσει τα έργα αυτά, σημαντικά σημεία αναφοράς για τη σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική. Αποτελούν δε ξεχωριστές κατασκευές στη μόρφωση της φυσιογνωμίας της πόλης της Αθήνας. Χαρακτηρίζονται δε από εξαντλητική συνέπεια σε συγκεκριμένες συνθετικές αρχές και αρχιτεκτονική άποψη, καθώς και από την άψογη μελέτη και κατασκευή τους.

Ο Γεώργιος Παντόπουλος είχε συμμετάσχει ουσιαστικά σε όλες τις διαδικασίες για την διαμόρφωση του περιεχομένου και της φυσιογνωμίας της νέας Σχολής Αρχιτεκτόνων στο διάστημα πριν από την εφαρμογή του Νόμου Πλαισίου, όσο και για το διάστημα μετά το 1982, όταν ιδιαίτερα στην αρχική φάση εφαρμογής του Νόμου Πλαισίου στο νέο Τμήμα Αρχιτεκτόνων υπήρχαν πολλά και άγνωστα προβλήματα προς επίλυση. Η συμμετοχή του στα όργανα του Τμήματος όπως, τομέα, επιτροπές συνελεύσεις κ.λπ., υπήρξε πάντοτε πλήρης, συνεπής και ουσιαστική, προβάλλοντας πάντοτε μια ξεχωριστή άποψη και θέση.

Συνεργασίες

Κώστας Κρυστάλλης

Το έργο του, στο τέλος της εκατονταετίας από το θάνατό του
(Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου, Πρέβεζα 11-13 Ιουνίου 1993)

Η έκδοση των Πρακτικών μιας επιστημονικής συνάντησης είναι από μόνο του γεγονός σημαντικό. Είναι: η φυσική συμπλήρωση του κύκλου εργασιών της συνάντησης, η αφομοίωση, σύνοψη και ανάγνωση της ως τότε επιστημονικής αντιμετώπισης του θέματος, η διάνοιξη του ορίζοντα της μελλοντικής έρευνας, κ.ά.

Στην περίπτωση των Πρακτικών του Επιστημονικού Συμποσίου Κρυστάλλης, είναι κάτι πολύ περισσότερο. Η έκδοση είναι γεγονός μιας πολυδύναμης πραγματικότητας, που συνθέτει την καινούργια πνευ-

ματική ταυτότητα της ευρύτερης περιοχής. Αξίζει να αναφέρουμε μερικές όψεις αυτής της πραγματικότητας, γιατί είναι χρήσιμη η δημοσιοποίηση μιας αντίληψης περί βίου και έργου διαφορετικής τάξεως από εκείνης των «ριφιφι» του κοινωνικού και πνευματικού μας παρόντος.

Καταρχήν, το Συμπόσιο συνδιοργάνωσαν ο Δήμος της Πρέβεζας, ο Σύνδεσμος Συρρακιωτών της πόλης και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με την επιστημονική εποπτεία και το συντονισμό του Τομέα της Ελληνικής Φιλολογίας. Η συνεργασία του

ανωτέρω Τομέα και του Δήμου έχει πίσω της ένα παρελθόν συνεργασίας οκτώ περίπου χρόνων, με ετήσιες σχεδόν επιστημονικές συναντήσεις, όπου συζητούνται καιρεια ζητήματα της νεότερης πολιτισμικής μας παράδοσης (Καρωτάκης, Υπερρεαλιστική ποίηση, Σεφέρης, Σικελιανός, Κρυστάλλης). Είναι προφανής η σημασία μιας τέτοιας σύνδεσης της πολιτιστικής πολιτικής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τους ευρύτερους πολιτιστικούς στόχους της πανεπιστημιακής κοινότητας, ιδιαίτερα στις περιφερειακές τοπικές κοινωνίες. Πρώτα - πρώτα παρατηρείται

να συμβαίνει μια μετάλλαξη στη φιλοσοφία και την πρακτική των θεσμικών προσώπων και φορέων ως προς την πολιτιστική τους δραστηριότητα: εγκαταλείπεται ο πολιτιστικός φολκλорισμός της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου και οι φορείς αναλαμβάνουν εγχειρήματα με ευρύτερη και βαθύτερη πολιτισμική προοπτική. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπου το Συμπόσιο και η έκδοση των Πρακτικών του αποτελούσαν την εκδήλωση τιμής της πόλης στη μνήμη του Κ. Κρυστάλλη (1868-1894), με τη συμπλήρωση 100 χρόνων από το θάνατό του, οι εκδηλώσεις αυτές δεν ανήκουν σε μια παροδική επετειακή επικαιρότητα, έχουν μονιμότερο χαρακτήρα και κυρίως δημιουργούν για την τοπική κοινωνία ένα πολιτισμικό προηγούμενο με ιδιαίτερη δυναμική. Να προσθέσουμε, στην παρατήρηση που κάναμε για τον ποιοτικό αναπροσανατολισμό στην πολιτιστική δράση της τοπικής κοινωνίας, την επιλογή και ενός καλλιτεχνικού τρόπου μνημείωσης της μορφής του λογοτέχνη: την προτομή που «εποίησε» ο γλύπτης, καθηγητής του τμήματος Αρχ/ων Ε.Μ. Πολυτεχνίου, κ. Γιώργος Καλακαλάς, ένα γλυπτικό έργο που μπαίνει πλέον στη ζωή της πόλης με τη δική του αισθητική διάσταση.

Τα Πρακτικά του Συμποσίου Κ. Κρυστάλλη εκδίδονται στη σειρά των γνωστών για την ποιότητά τους και την αυστηρότητα των επιλογών τους εκδόσεων του Δήμου Πρέβεζας και αποτελούν σταθμό στα χρονικά της πρόσληψης του Κρυστάλλη, στη διάρκεια των εκατό χρόνων. Στον τόμο συγκεντρώνονται ερευνητικές εργασίες που έχουν απομώσει την κριτική εμπειρία και εφαρμόσει τις μεθοδολογικές προτάσεις που έθεσε ο αιώνας μας. Από την άποψη αυτή, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα Πρακτικά αποτελούν τον κριτικό επίλογο του αιώνα μας για τον Κρυστάλλη και για μια πολιτισμική έκφανση του 19ου αιώνα γενικότερα, ενώ ταυτόχρονα, θέτουν τη βάση για τη συνέχιση της έρευνας. Έτσι, το σώμα των Πρακτικών, 240 περι-

που σελίδων, απαρτίζουν 19 μελέτες και αναφέρονται τόσο στα θέματα που είχε θέσει η κριτική μας παράδοση, όσο και σε ζητήματα που προέκυψαν από νέες έρευνες και για πρώτη φορά ετέθησαν στο επιστημονικό Συμπόσιο.

Οι εργασίες της πρώτης κατηγορίας αντιμετωπίζουν τα παλαιά ερευνητικά ερωτήματα π.χ. τη φυσιολατρεία του Κρυστάλλη, τη σχέση με το δημοτικό τραγούδι, τη λαϊκή παράδοση και την ηθογραφική αφήγηση, την πρόσληψή του από τους συγχρόνους του και τους μεταγενέστερους κ.α., υπό το πρίσμα αρχών τόσο της φιλολογικής μεθόδολογίας όσο και των συγχρόνων μεθόδων της θεωρίας της λογοτεχνίας, της συγκριτικής φιλολογίας, της εθνογραφίας/ ανθρωπολογίας και της σημειωτικής των πολιτισμικών συστημάτων. Κοινή τους αφητηρία είναι ο διάλογος με προηγούμενες κριτικές αποτιμήσεις, η αναθεώρηση και ο έλεγχος εκείνων των απόψεων που, κατά καιρούς, είχαν υπαγορεύσει οι συναισθηματικές φορτίσεις ή οι ιδεολογικές πιέσεις.

Οι εργασίες που χρησιμοποιούν τις σύγχρονες μεθόδους διαπραγμάτευσης είναι εκείνες που διατυπώνουν και τα πιο ενδιαφέροντα - θα έλεγα ερεθιστικά για την επιστημονική έρευνα και την ανθρωπολογική διάσταση του πολιτισμού μας - ερωτήματα. Αυτές ανοίγουν τον ορίζοντα της ερμηνείας του έργου του Κρυστάλλη, στο πεδίο της πολιτισμικής έρευνας και του λογοτεχνικού κανόνα της εποχής του.

Ο ερμηνευτικός ορίζοντας συμπληρώνεται με τις εργασίες που για πρώτη φορά εισάγουν νέες θεματικές προτάσεις, είναι η πολιτισμική σύγκλιση του φαινομένου Κρυστάλλη με εθνικά μοντέλα των λαών της νοτιοανατολικής Ευρώπης, καθώς επίσης και η συνάφεια του Κρυστάλλη με ρεύματα της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης, που συνδέουν τον εθνικό χαρακτήρα με τον τοπικό πολιτισμικό κώδικα. Ακόμη, τα μοτίβα του λαϊκού και του λόγιου, καθώς και η σύγκλιση τους, αποτελούν μια πρόταση του

Κρυστάλλη, που αποδεικνύεται ότι αντέχει στο χρόνο γιατί βρίσκουμε να την ακολουθούν και σύγχρονοί μας ποιητές. Σημαντική, επίσης, είναι η υπόθεση μιας κριτικής και λυρικής πρωτοπορίας του Κρυστάλλη, εφόσον τα κείμενά του τεκμηριώνουν μια πρώιμα ώριμη σχέση με το Σολωμό, σχέση βαθειά λυρική, όταν ακόμα και ο αρχηγός της γενιάς του 1880, ο Παλαμάς, απέδιδε μόνο γλωσσική αξία στο σολωμικό έργο. Νέο επίσης ερευνητικό πεδίο ανοίγει η επισήμανση του χρονογραφικού στίγματος σε ένα μέρος της αφηγηματικής του πεζογραφίας, που τη συνδέει με την παράδοση της βυζαντινής χρονογραφίας. Ενδιαφέρουσα ακόμη είναι η υπόθεση που προκύπτει από τη μελέτη της σχέσης του λόγου και του ύφους του Κρυστάλλη με τις συμβάσεις της δραματικής γραφής, καθώς και η ανίχνευση της απόπειρας να γράφει αυτοτελές θεατρικό κείμενο.

Νομίζω ότι η ποιότητα των εργασιών του τόμου των Πρακτικών αποδεικνύει τη χρησιμότητα της επανανάγνωσης ενός κεφαλαίου της πολιτιστικής και λογοτεχνικής μας παράδοσης που είναι ο Κρυστάλλης. Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο της έκδοσης, είναι το εικαστικό μέρος. Άριστη από κάθε άποψη, ως ιδέα και τυπογραφική απόδοση, η καταχώρηση στον τόμο, σπάνιου και εν πολλοίς αδημοσίευτου φωτογραφικού υλικού, ευγενική προσφορά της οικογένειας Κρυστάλλη. Το στοιχείο αυτό αποτελεί ένα δεύτερο κείμενο, εικαστικό, όχι ανταγωνιστικό, αλλά συμπληρωματικό του θεωρητικού μέρους. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι το εικαστικό μέρος, είναι το κυρίως κείμενο, εφόσον εισάγει τον ορίζοντα του φυσικού τόπου του Κρυστάλλη, το ανθρωπολογικό και φυσικό τοπίο του Συρράκου και της Πίνδου.

Γεωργία Λαδογιάννη
Λέκτορας του Τομέα
Νέας Ελληνικής Φιλολογίας
της Φιλοσοφικής Σχολής
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καιρός είναι...

Καιρός είναι να στρέψουμε
το βλέμμα μας
σε χώρες που δεν έχουν
ψωμί να φάνε.

Εκεί που εκατομμύρια σε-
λετωμένοι άνθρωποι
κοιμάνται με την λέξη στα
χειλή πεινών!
και με την ίδια λέξη πάλι
ξυπνάνε.

Ρακένδυτα μά και ολόγυμνα
κορμιά

και μ' απλωμένα χέρια

θα συναντήσεις στους δρό-
μους, στις γωνιές.

Μητέρες που στα γυμνά, με
δίχως γάλα στήθια
επάνω στη μεγάλη τους α-
πελπισιά

τις ρώγες με τα νύχια τους
ξεσχίζουν
και με το αίμα που κυλάει,
βυζαίνουν τα μαρμά.

Επάνω σε σωρούς από σκου-
πίδια βλέπει
σκυλιά και ανθρώπους να
αναμοχλούν
κάτι στο στόμα τους να
βρούνε και να βάλουνε
από αυτά που οι πλούσιοι
πετούν.

Ας στρέψουμε το βλέμμα σε
λαούς
όπου πείνα κι αρρώστιες
τους μαστίζει.

Ας τους βοηθήσουμε, είναι
άνθρωποι κι αυτοί

ας έχουν άλλο χρώμα.

Ας τους δώσουμε ψωμί να
φάνε και ρούχα να ντυθούν.
Ας τους δώσουμε και φάρ-
μακα,

Απ' τις αρρώστιες, για να
γιατρευτούν.

Αφρική - Ασία..., ω Θεέ τί
δυστυχία!

Θεέ, το γένος το ανθρώπινο
λυπήσου
σταμάτησέ το ετούτο το
κακό.

Μαύροι - Ερυθροί - Λευκοί
και Κίτρινοι
Στο Όνομά Σου όλοι κάνου-
νε Σταυρό.

Τσονκάρας Γεώργιος
Τύρναβος.

